

Memo van de gedeputeerde

M.J.G. Spierings

Gedeputeerde Gezondheid, Energie en Landbouw

Onderwerp

Motie Bewustwording door voedselonderwijs

Datum

28 april 2020

Documentnummer

4691870

Aan

Provinciale Staten van
Noord-Brabant

Kopie aan

College van
Gedeputeerde Staten

Van

M.J.G. Spierings

Telefoon

(073) 681 25 80

Email

mspierings@brabant.nl

Bijlage(n)

2

Geachte Statenleden,

Via deze memo wil ik u graag informeren over de aanpak naar aanleiding van de Motie "Bewustwording door voedselonderwijs".

Aanleiding

Provinciale Staten hebben op 8 november 2019 bij de behandeling van het Statenvoorstel 54/19 betreffende de Begroting 2020 de Motie "Bewustwording door voedselonderwijs" ([M90-2019](#)) aangenomen. In deze Motie vragen Provinciale Staten aan Gedeputeerde Staten om:

1. Met organisaties als Klassenboeren in gesprek te gaan om te komen tot een plan hoe we zo veel mogelijk Brabantse basisschoolleerlingen kennis kunnen laten maken met de productie van voedsel op een agrarisch bedrijf zelf.
2. Provinciale Staten hierover te informeren ruim voordat de perspectiefnota in de Provinciale Staten behandeld wordt, inclusief een overzicht van de mogelijke (financiële) consequenties.
3. Bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de Brabantse gemeenten en andere partners te lobbyen voor structurele financiële bijdragen aan het voedselonderwijs van onze Brabantse basisschoolleerlingen."

Via deze Memo informeren wij u over onze aanpak voordat u op 15 mei de perspectiefnota in Uw Staten behandelt.

Analyse en aanpak

1. Boerderij educatie: op zoek naar financieringsmogelijkheden

In 2019 hebben de Klasseboeren, (een groep van agrariërs, in met name Noord-Brabant, die zich hebben verenigd en gespecialiseerd zijn in boerderij educatie) het plan "Een boerderijles voor iedere basisschool leerling" gepresenteerd (zie bijlage 1). Hierin vragen de Klasseboeren aan de provincie financiële ondersteuning.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een bijdrage van indicatief € 100.000 voor een trainingsprogramma waarmee deelnemende boeren beter zelfstandig scholen/leraren kunnen benaderen.

Daarnaast wordt een bijdrage van € 280.000 gevraagd (gerekend over een periode van 4 jaar). Hiermee zou 50% van de kosten voor een boerderijbezoek van 100.000 leerlingen gedekt zijn. Klasseboeren zal andere partijen benaderen voor de financiering van de andere 50%. Hierbij wordt gedacht aan het bedrijfsleven, andere overheden en organisaties/ stichtingen. Een aantal partijen levert nu al een

bijdrage, zoals Zuivel.NL, Agrifirm en het Platform melkgeitenhouderij. Wanneer de totale financiering rond is betaalt de school daarmee geen vergoeding meer van € 140 voor de boerderijles, maar ontvangt de boeren-leraar de vergoeding direct via de Klasseboeren. Een financiële en administratieve drempel om een boerderij te bezoeken wordt hiermee weggenomen.

Datum

28 april 2020

Stuknummer

4691870

Om inzicht te krijgen in de mogelijkheden voor financiële ondersteuning van boerderij educatie in het algemeen en het plan van aanpak van de Klasseboeren in het bijzonder, hebben wij het Bureau More ingeschakeld. Dit bureau is gespecialiseerd in subsidieverwerving en het organiseren van andere vormen van cofinanciering.

Het Bureau More komt in haar rapport (zie bijlage 2) tot de conclusie dat voor boerderij educatie in het algemeen en de specifieke financieringsvraag van de Klasseboeren in het bijzonder het niet in de lijn der verwachting ligt dat ergens op korte termijn financiële middelen in de gevraagde omvang te verwerven zijn vanuit reguliere budgetten. Belangrijkste redenen hiervoor zijn:

- Tegemoetkoming in de gevraagde kosten (training boeren en structurele bijdrage per les) worden meestal vanuit fondsen/subsidierelingen als "niet-subsidiabele kosten" aangemerkt. Dit om te voorkomen dat er ongewenste effecten op marktwerking ontstaan c.q. de te verlenen bijdrage als ongeoorloofde staatssteun wordt aangemerkt.
- De kosten/vergoedingen van boeren wordt gerekend tot de 'reguliere kosten voor educatie van basisscholen'. Doordat deze financiering tot de verantwoordelijkheid van het Ministerie van OC&W wordt gerekend, sluiten veel fondsen educatieve activiteiten uit.

Om de kansen op aanvullende financiering te vergroten komt het rapport tot de volgende aanbevelingen:

1. Kom tot een innovatieslag (zowel vorm als inhoud) van de activiteiten mbt boerderij educatie;
2. Zoek naar samenwerking met andere partijen om meer vraaggericht te kunnen functioneren;
3. Verbreed de eigen basis van de Klasseboeren door ook andere agrarische ondernemers die bijvoorbeeld actief zijn met het "kweken van insecten of vis", op te nemen in het ledenbestand;
4. Bekijk of een andere juridische entiteit van de Klasseboeren, (stichting zonder winstoogmerk met ANBI-status), meer mogelijkheden biedt voor cofinanciering;
5. Zoek naar sponsorwerving op de meest optimale schaal. De praktijk leert dat bedrijven vooral sponsors vanuit een gevoelde affiniteit met de inhoud van uit te voeren activiteiten en lokale/regionale binding.
6. Werk een eventuele aanvraag (van Klasseboeren) concreter uit.

De provincie heeft momenteel zelf nog geen financiële middelen gereserveerd voor boerderij educatie. Binnenkort zal een voorstel worden voorgelegd in het kader van de regiodeal Noord-Oost Brabant. Eén van de voorstellen betreft voedsel educatie. Provinciale Staten kunnen besluiten om hiervoor middelen vrij te maken.

2. *Bij andere partijen lobbyen voor structurele financiële bijdragen aan het voedselonderwijs in Noord-Brabant*

Uit het onderzoek van bureau More blijkt dat structurele financiering door andere partijen van boerderij educatie in de huidige opzet niet kansrijk wordt geacht. Wij zullen -als daaraan behoefte is- met de Klasseboeren en andere agrariërs en partijen die betrokken zijn bij boerderij educatie over bovenstaande punten in gesprek gaan. Daarbij kan onderzocht worden of en zo ja op welke wijze kan worden aangesloten bij lokale, regionale en nationale initiatieven.

Datum
28 april 2020
Stuknummer
4691870

Met vriendelijke groet,

M.J.G. Spierings

Een boerderijles voor iedere basisschool leerling

Een boerderijles betekent
beleven, leren en ontdekken
waar ons voedsel vandaan komt

Inleiding

Op 19 februari 2019 was de startbijeenkomst van de Voedsel1000 om samen de Voedselagenda voor de toekomst van Brabant op te stellen. De woorden BEWUSTWORDING en EDUCATIE werden door de deelnemers het belangrijkste gevonden. Het toeval wil, dat op 20 februari 2019 een overleg was met het Transitieteam van de provincie Noord-Brabant (FoodUp! Brabant), Jong Leren Eten, Boerderij Educatie Nederland en Klasseboeren. Het doel van dit overleg was om de mogelijkheden te bespreken om een boerderijles voor iedere basisschoolleerling in Noord-Brabant mogelijk te maken. In dit voorstel wordt beschreven hoe Klasseboeren dit mogelijk wil maken in samenwerking met de Provincie Noord-Brabant.

Belang provincie

In de provincie Noord-Brabant met ruim 2,5 miljoen inwoners heeft de agrarische sector een belangrijk rol om voor ons dagelijkse eten te zorgen.

De agrarische sector ondergaat de komende jaren een grote verandering. Maatschappelijk bewust produceren voor de consumenten, de klimaatverandering (oa. CO₂, ammoniak, water) en het zorgen voor een vruchtbare bodem nu en in de toekomst, zijn belangrijke thema's.

De gezondheid van onze Brabanders en kosten van gezondheidszorg, worden voor een belangrijk deel bepaald door een verantwoorde voeding. Kennis van herkomst en productie van voedsel draagt positief bij aan bewust eetgedrag, waardoor bijvoorbeeld de kans op overgewicht (Obesitas) beperkt kan worden. Meer bewustwording over ons voedsel zal ook bijdragen aan het verminderen van voedselverspilling.

Door inwoners actief te betrekken bij de herkomst van ons voedsel, als ook de relatie met natuur, milieu en gezondheid te laten zien, wordt de betrokkenheid bij de leefomgeving vergroot. Dit kan bijdragen aan een goede relatie tussen boer en burger, dat de sociale samenhang versterkt.

Voor veel jeugd is het onbekend waar ons eten vandaan komt en wat er op een boerderij gebeurt.

Deze thema's staan hoog op de agenda bij het provinciebestuur.

Om dit belang te benadrukken heeft Provinciale Staten op 10 november 2017 de motie 'Educatie op de boerderij' aangenomen. De opdracht aan Gedeputeerde Staten is om actief aan de slag te gaan om educatie op de boerderij te bevorderen c.q. te onderzoeken op welke manier hiervoor duurzaam financiering kan worden gevonden.

Klasseboeren wil de provincie hier graag bij helpen.

Organisatie Klasseboeren

Klasseboeren is een onafhankelijke zelfstandige vereniging, die door (klasse)boeren op vrijwillige basis wordt bestuurd. De vereniging Klasseboeren heeft ongeveer 50 leden en is aangesloten bij Boerderijeducatie Nederland. Het Platform Boerderijeducatie Nederland bestaat uit een samenwerking van dertien regionale initiatieven op het gebied van boerderijeducatie. In heel Brabant zijn Klasseboeren actief en voor 80% van de scholen is er een Klasseboer in de buurt

Alle Klasseboeren zijn in het bezit van het Keurmerk Boerderijeducatie Nederland, dat inhoudt dat de Klasseboer:

- de 4 daagse training Belevend Leren heeft gevolgd;
- de cursus Bedrijfshulpverlening heeft gevolgd en jaarlijkse bijscholing volgt;
- in het bezit is van Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG);
- een aansprakelijkheidsverzekering heeft voor boerderijeducatie als nevenactiviteit;
- het controleprotocol meest gesignaleerde risico's heeft ingevuld;
- een collegiaal bezoek heeft gehad van een Klasseboer uit andere regio als kwaliteitscontrole.

Aanbod

Klasseboeren wil graag bereiken dat alle basisschoolkinderen tijdens de basisschooltijd een boerderijles volgen. Kinderen op de boerderij laten beleven, leren en ontdekken waar ons eten vandaan komt.

Om dit te bereiken hebben we nog wat stappen te zetten. In 2018 hebben 46 Klasseboeren in totaal 349 klassen ontvangen met in totaal 8177 leerlingen. Ons doel is dat in 2022 25.000 leerlingen per jaar een boerderijles kunnen volgen.

	2017	2018	Doel 2022
Aantal Klasseboeren regio's	6	7	10
Aantal Klasseboeren	41	46	60-100
Aantal klassen ontvangen	381	349	1.000
Aantal leerlingen ontvangen	9144	8177	25.000

Wat is nodig om te bereiken dat iedere basisschoolleerling 1 keer een boerderijles kan volgen?

In de praktijk zijn er drie belangrijke drempels, waardoor een klas/school geen boerderijles volgt:

1. De school moet een vergoeding van € 140,- betalen voor het volgen van de boerderijles. Naast het bedrag betekent dit ook extra administratief werk voor de school en de Klasseboeren organisatie;
2. Het benaderen van de school/leraar door de Klasseboer om de school/leraar te inspireren en met elkaar het gesprek aan te gaan over het belang voor de kinderen om te weten waar hun eten vandaan komt (in relatie tot voedseleducatie in het algemeen);
3. Het organiseren van het vervoer van de school naar de boerderij

Om de doelstelling te bereiken is het nodig, dat we deze drempels wegnemen of verkleinen.

Gevraagde rol Provincie Noord Brabant

In 2019 biedt Klasseboeren aan om samen met de provincie deze drempels weg te nemen of te verkleinen. Het doel is om in 4 jaar tijd te bereiken, dat iedere basisschoolleerling minimaal één keer een boerderijles volgt in de basisschooltijd.

1. Drempel van de vergoeding van 140 euro voor de boerderijles wegnemen

De school betaalt geen vergoeding voor de boerderijles en de boeren-leraar ontvangt via Klasseboeren de noodzakelijke vergoeding voor het verzorgen van de boerderijles. Deze afspraak wordt gemaakt voor 4 jaar.

De provincie wordt gevraagd om 50% van deze kosten bij te dragen. Klasseboeren zal andere partijen benaderen om de andere 50% te betalen. Voor deze cofinanciering wordt gedacht aan de sector, bedrijfsleven, andere overheden en organisaties/stichtingen. Een aantal partijen zorgt nu al voor een bijdrage, zoals bv. Zuivel.NL, Agrifirm en het Platform melkgeitenhouderij.

Concreet betekent dit, dat 100.000 kinderen een boerderijles kunnen volgen.

De kosten hiervan bedragen voor de provincie:

$100.000 \text{ kinderen} / 25 \text{ leerlingen per klas} \times \text{€ } 140,- \times 50\% \text{ financiering} = \text{€ } 280.000 \text{ over } 4 \text{ jaar}$. Met een bijdrage van € 2,80 per kind maakt de provincie het mogelijk om een boerderijles te volgen van ongeveer 2 uur.

Positief neven effect is, dat veel administratief werk bij de basisschool/leraar en bij de klasseboeren organisatie wordt bespaard. De omvang van deze besparing is niet in beeld gebracht.

2. Drempel wegnemen voor het benaderen van de school/leraar door de Klasseboer.

Samen met een externe partij gaan we onderzoeken hoe we scholen/leraren het beste kunnen benaderen en het verhaal van voedseleducatie (en de rol van boeren daarin) te vertellen. Op basis van deze resultaten worden Klasseboeren geholpen/getraind om zelf scholen/leraren succesvol te benaderen. Na afronding van dit programma 'Train de trainer' is de Klasseboer in staat zelfstandig scholen/leraren succesvol te benaderen. Mogelijk worden hierbij ook andere partijen betrokken, die van belang zijn bij voedseleducatie.

In 2018 is in de regio Oss een promotie en opleidingstraject begeleid door Imagro, wat heeft geleid tot meer bezoeken van klassen aan Klasseboeren.

Voorgesteld wordt om dit Brabant breed aan te pakken met een promotie traject van Klasseboeren bij basisscholen en een train de trainer traject voor de Klasseboeren.

Voorgesteld om hiervoor 2 externe bureau's te benaderen om dit voorstel uit te werken en uit te voeren.

Met de uitwerking van dit voorstel gaan Klasseboeren, de Jong Leren Eten makelaars Brabant en het Transitieteam Brabantse Agrofood samen aan de slag. De uitvoering van het opgestelde programma is de verantwoordelijkheid voor Klasseboeren.

Graag vragen we de provincie om dit financieel mogelijk te maken. De noodzakelijke financiën voor dit traject is zijn pas bekend, nadat de plannen uitgewerkt zijn met de

betreffende bureau's.

Indicatief wordt gedacht aan een bedrag van ongeveer € 100.000.

3. Drempel: Het organiseren van het vervoer van de school naar de boerderij

Binnen het team van Jong Leren Eten Brabant wordt nagedacht hoe deze drempel verlaagd kan worden. Ideeën, zoals een schoolbus, openbaar vervoer na de spits, slimme combinaties met collectieve vervoers systemen, etc. Samenwerking met andere educatiepartners, zoals erfgoed, kunst, NME's en musea kan ook kansen bieden. Ongetwijfeld komen hier mooie ideeën /initiatieven uit. Als deze plannen concreter zijn, dan zullen de mogelijkheden om die te financieren onderzocht worden.

Rol van Klasseboeren

1. Klasseboeren zal er voor zorgen dat er nieuwe Klasseboeren worden geworven en gecertificeerd, zodat alle scholen een Klasseboer in de buurt hebben. Dat betekent, dat er nog 4 regio's bijkomen en dat er 40-55 nieuwe Klasseboeren bij komen.
2. Klasseboeren maakt afspraken met andere partijen voor de 50% co-financiering, zodat de school geen vergoeding betaalt voor de boerderijles
3. Klasseboeren heeft de leiding in het PR en 'Train de trainer'traject

Mogelijk vervolg

Op 20 maart 2019 zijn de verkiezingen geweest voor de leden van Provinciale Staten. Na de verkiezingen zal er een nieuw bestuursakkoord 2019-2023 worden opgesteld.

Als uw partij boerderij educatie belangrijk vindt, dan vraagt Klasseboeren u om dit plan mogelijk te maken, door dit mogelijk te maken in het nieuwe bestuursakkoord.

Met uw hulp verzorgt Klasseboeren graag voedsel educatie voor onze kinderen.

Een mooie uitdaging voor de toekomst van onze kinderen!

16 maart 2019

Voorzitter Klasseboeren
Henk Kerkers
Breemortelweg 21
5753 RH Deurne
hkerkers@gmail.com
06-46115613

Onderzoek naar financieringsmogelijkheden voor bewustwording door voedselonderwijs op agrarische bedrijven

In opdracht van de provincie Noord-Brabant

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend. De opgenomen informatie is een momentopname. Bij het ondernemen van vervolgacties is het daarom altijd wenselijk tijdig af te stemmen met de potentiële subsidiegevers/financiers (zeker wanneer er enige tijd is verstreken ten opzichte van de uitgevoerde inventarisatie).

Vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van de in de publicatie ontvangen informatie aan derden is niet toegestaan. Gebruik van informatie door derden is alleen toegestaan na voorafgaande toestemming van de opdrachtgever en met bronvermelding.

Datum: 10 april 2020
Auteurs: Marianne Muller

INHOUDSOPGAVE

1	INTRODUCTIE.....	3
1.1	VRAAGSTELLING.....	3
1.2	UITGEVOERDE WERKZAAMHEDEN	3
1.3	AANDACHTSPUNTEN BIJ DE (UITGEVOERDE) INVENTARISATIE	4
1.4	LEESWIJZER	5
2	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	5
2.1	CONCLUSIES	5
2.2	AANBEVELINGEN	6
3	GEÏNVENTARISEERDE REGELINGEN.....	7
3.1	GIESKES-STRIJBIS FONDS	7
3.2	STICHTING BENEVOLENTIA / PORTICUS	8
3.3	NATIONALE POSTCODE LOTERIJ	9
3.4	STICHTING DOEN	10
3.5	HAËLLA STICHTING	10
3.6	IONA STICHTING	11
3.7	REGIONALE (ECONOMISCHE) SUBSIDIEREGELINGEN	12
3.7.1	<i>MRE Stimuleringsfonds.....</i>	12
3.8	“LOKALE” RABOBANKEN	13
3.8.1	<i>Rabobank Hart van de Meerij – Rabo Dichtbij Fonds.....</i>	13
3.9	RABOBANK FOUNDATION	14
3.10	LOKALE EN REGIONALE FONDSEN.....	14
3.10.1	<i>Annetje van Puijenbroek stichting.....</i>	15
3.10.1	<i>Jopie fonds.....</i>	15
3.11	STUURGROEP LANDBOUW INNOVATIE NOORD-BRABANT (STUURGROEP LIB).....	15
4	BIJLAGE: VOORWAARDEN WAARAAN ANBI MOET VOLDOEN.....	17

INVENTARISATIE FINANCIERINGSMOGELIJKHEDEN MOTIE
“BEWUSTWORDING DOOR VOEDSELONDERWIJS”

1 INTRODUCTIE

1.1 VRAAGSTELLING

Provinciale Staten heeft d.d. 8 november 2019 de Motie “Bewustwording door voedselonderwijs” aangenomen. In deze Motie vragen Provinciale Staten aan Gedeputeerde Staten om:

1. Met organisaties als Klassenboeren in gesprek te gaan om te komen tot een plan hoe we zo veel mogelijk Brabantse basisschoolleerlingen kennis kunnen laten maken met de productie van voedsel op een agrarisch bedrijf zelf.
2. Provinciale Staten hierover te informeren ruim voordat de perspectiefnota in de Provinciale Staten behandeld wordt, inclusief een overzicht van de mogelijke (financiële) consequenties.
3. Bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de Brabantse gemeenten en andere partners te lobbyen voor structurele financiële bijdragen aan het voedselonderwijs van onze Brabantse basisschoolleerlingen.

In dit onderzoek rapporteren wij over de financieringsmogelijkheden van boerderij-educatie in het algemeen en specifiek van het plan van de Klasseboeren dat in het najaar van 2019 is gepresenteerd.

De organisatie Klasseboeren (een vereniging die de deelnemende agrarische bedrijven in Brabant vertegenwoordigt en is aangesloten bij het Platform Boerderijeducatie Nederland) heeft bij de provincie in een eerder stadium voor dit doel (een boerderijles voor iedere basisschool leerling) financiële ondersteuning aangevraagd. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen een gevraagde bijdrage van circa € 100.000 voor een trainingsprogramma waarmee deelnemende boeren beter zelfstandig scholen/leraren kunnen benaderen. (En daarmee de drempel voor een bezoek aan de betreffende Klasseboer te verlagen).

En een afzonderlijk gevraagde bijdrage van € 280.000 (gerekend over een periode van 4 jaar) waarmee 50% van de kosten voor een bezoek gedekt zouden zijn.

1.2 UITGEVOERDE WERKZAAMHEDEN

Als onderdeel van de uitgevoerde inventarisatie hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

1. De beschikbare informatie verzameld (o.a. via gesprekken met mw. T. Laarhoven en dhr. M. Webster van het programma Landbouw en Voedsel van de provincie en gesprek met dhr. H. Kerkers, voorzitter van de vereniging Klasseboeren) en geanalyseerd;
2. Via deskresearch financieringsmogelijkheden geïnventariseerd, die in principe aanknopingspunten bieden voor de bedoelde activiteiten. Daarnaast is telefonisch overlegd met mw. M. Theunissen (LTO Boerderij educatie) om een beter inzicht te krijgen in de keuzes die op landelijk niveau zijn gemaakt voor financiering van de activiteiten;
3. De resultaten van deskresearch zijn samengevat in deze rapportage met conclusies en aanbevelingen.

1.3 AANDACHTSPUNTEN BIJ DE (UITGEVOERDE) INVENTARISATIE

Op basis van de ontvangen documentatie¹ en de gevoerde gesprekken hebben wij de volgende informatie verzameld die essentieel is om vast te kunnen stellen welke alternatieve opties voor cofinanciering er zijn.

- a. Klasseboeren is georganiseerd als een provinciale vereniging met ongeveer 60 leden. Deze leden zijn boerenbedrijven die opereren in subregio's, veelal georganiseerd rondom een stedelijke kern (bijvoorbeeld Oss, Den Bosch, Eindhoven, Oosterhout). De betreffende agrarische ondernemers, overwegend melkveeboeren, bieden scholieren (groepen 1 t/m 8 van de basisschool) de kans om kennis te maken met het boerderijleven.
- b. De vereniging is aangesloten bij LTO Boerderij Educatie (= een samenwerking van 13 regionale initiatieven op het gebied van boerderijeducatie) waarvoor ieder lid een jaarlijkse bijdrage van € 50 betaalt.
- c. LTO Educatie Nederland heeft voor de financiering van haar (overkoepelende, coördinerende en ondersteunende) werkzaamheden gekozen voor een financiering die bestaat uit een combinatie van de volgende componenten:
 - Te ontvangen bijdragen van (regionale) leden – naast Klasseboeren uit Noord-Brabant zijn dat bijvoorbeeld ook Boerderijeducatie Oost-Nederland, Gooi & Vechtstreek;
 - Sponsoring door bedrijven die de tegemoetkoming voor de individueel deelnemende boeren willen ondersteunen² en de algemeen faciliterende rol van LTO Educatie Nederland. Inspanningen voor sponsorwerving hebben zich tot dusverre vooral gericht op de diverse (dierlijk georiënteerde) agrarische sectoren, ketenpartijen (bijvoorbeeld veevoer) en afzetkanalen (supermarkten). Op dit moment hebben o.a. Zuivel.nl, Agrifirm en het Platform melkgeitenhouderij zich hieraan verbonden.
 - Verkoop van ontwikkelde cursussen. Hiermee is de stichting een BTW-plicht aangegaan en is (vooralsnog) de optie op dit niveau uitgesloten om voor een ANBI-status in aanmerking te komen.Daarnaast is een aandachtspunt dat de uit te voeren activiteiten gebonden zijn aan het zogenoemde Kindermarketing-protocol.
- d. Klasseboeren benadert per afzonderlijke regio de daarin werkzaam zijnde, individuele Rabobanken. Er wordt overwogen om de Rabobank ook nog collectief te benaderen.
- e. Voor de deelnemende scholen zijn ook enkele, voor dit onderzoek relevante, aandachtspunten te onderscheiden. Dit zijn:
 - Het haalbare 'bereik': om vervoer van leerlingen (meestal met ouders) haalbaar te maken leert de praktijk dat de afstand tussen de school en de te bezoeken Klasseboer bij voorkeur maximaal 15 km. moet bedragen;
 - Vergoeding van de hiermee gemoeide reiskosten;
 - Vanuit de Klasseboeren is de indruk dat de leerkrachten van deelnemende scholen (extra) gestimuleerd moeten worden om gebruik te maken van het geboden aanbod. Deze leerkrachten kunnen voor 'lessen op locatie' kiezen uit een veel groter aanbod

¹ Motie "bewustwording door voedselonderwijs", notitie "Een boerderijles voor iedere basisschool leerling" van de Klasseboeren en Motie "Educatie op de boerderij"

² De school moet een vergoeding van € 140 betalen aan de betreffende boer voor het volgen van de boerderijles.

(inclusief musea en andere culturele initiatieven naast natuurgerichte activiteiten). Daarmee concurreert de individuele Klasseboer feitelijk met de genoemde alternatieven.

- Scholen kunnen voor de door hen te maken kosten beroep doen op nationale programma's, zoals de Subsidie Jong Leren Eten. Hiervoor opent op 20 september 2020 een indieningsronde (onder de titel "Subsidie lekker naar buiten") die maximaal € 2.000 per schoollocatie kan toekennen. Leerkrachten ervaren echter de hiervoor noodzakelijke handelingen als extra administratieve handelingen c.q. bureaucratie.

1.4 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste conclusies samengevat, die wij trekken op basis van de verrichte werkzaamheden. Ook hebben wij op basis daarvan aanbevelingen opgenomen voor vervolgacties die tot de gewenste opbrengsten kunnen leiden. Vervolgens hebben wij in hoofdstuk 3 meer informatie opgenomen over de geïnventariseerde financieringsmogelijkheden.

2 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Wij hebben ons onderzoek – mede op basis van onze uitgebreide ervaring met vergelijkbare vraagstukken – verricht onder het motto "niet laten leiden door voorwaarden die belemmeringen lijken op te werpen, maar redeneren vanuit het creëren van kansen". Op basis van de verrichte werkzaamheden, komen wij daarmee – in dit stadium – tot de volgende conclusies en aanbevelingen voor de eventuele mogelijkheden voor (alternatieve) cofinanciering van boerderij-educatie in Noord-Brabant in het algemeen en voor Klasseboeren in het bijzonder:

2.1 CONCLUSIES

- a. **Voor boerderij-educatie in het algemeen en de specifieke financieringsvraag van Klasseboeren (zoals verwoord in hun huidige voorstel) in het bijzonder ligt het niet in de lijn der verwachting dat ergens op korte termijn financiële middelen in de gevraagde omvang te verwerven zijn vanuit reguliere middelen.**

Als belangrijkste reden voor deze hoofdconclusie baseren wij ons op het feit dat de gezochte cofinanciering bestemd is voor de dekking van:

- kosten die door potentiële (co)financiers worden aangemerkt als 'reguliere exploitatie' en 'training van de deelnemende ondernemers'.

Dit type kosten wordt meestal vanuit fondsen/subsidieregelingen enz. als "niet-subsidiabele kosten" aangemerkt (om te voorkomen dat er ongewenste effecten op marktwerking ontstaan c.q. de te verlenen bijdrage als ongeoorloofde staatssteun wordt aangemerkt).

- kosten/vergoedingen van boeren t.b.v. 'reguliere educatie van basisscholen'. Doordat deze financiering tot de verantwoordelijkheid van het Ministerie van OC&W wordt gerekend, sluiten veel fondsen educatieve activiteiten uit;

- b. Steeds meer nationaal opererende, private fondsen eisen een **ANBI³-status** van partijen om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage. In een bijlage hebben wij de criteria opgenomen die de Belastingdienst hanteert om als ANBI geregistreerd te kunnen worden.

³ ANBI = Algemeen Nut Beogende Instelling

- c. De meeste, reguliere (nationale en provinciale) subsidieregelingen ondersteunen initiatieven van ondernemers uitsluitend wanneer er sprake is van een **innovatief** element en/of het initiatief gericht is op een specifieke doelgroep met beperkingen.
- d. Vanuit de regionale werkwijze van de Klasseboeren ligt het voor de hand om – dicht bij huis – te oriënteren op mogelijkheden voor financiële ondersteuning vanuit de regio's (Brainport, Agrifood Capital, Midpoint en Regio West Brabant). De specifieke regelingen die zij echter voor stimulering van economische activiteiten kennen, hebben met elkaar gemeen dat er sprake moet zijn van een project dat leidt tot de ontwikkeling van een (innovatief) nieuw project en of dienst. Daarbij wordt een voorbeeldfunctie verwacht van de te ondersteunen initiatiefnemers
- e. Wij hebben zo breed mogelijk de kansen voor cofinanciering onderzocht om eventuele aanknopingspunten c.q. andere invalshoeken te kunnen aangeven. Niettemin concluderen wij dat er nauwelijks tot geen kansrijke opties gevonden kunnen worden in het aanbod van fondsen/regelingen enz. Als meest kansrijk voor een substantiële bijdrage zien wij nog het Gieske-Strijbis fonds en Porticus. Beide fondsen hanteren echter een aanvraagprocedure die meer inzet en een andere benadering vergt dan bij de doorsnee fondsen. (zie de verdere omschrijving onder 3.1 en 3.2).
- f. Daarnaast zijn er ook enkele opties (o.a. Haëlla Stichting en Iona Stichting) die voor een veel beperktere bijdrage kansen bieden. Dat vereist dan echter wel meer inspanningen om het gewenste volume van cofinanciering te verwerven.
- g. Voor zover wij nu kunnen overzien zijn er slechts beperkte pogingen ondernomen om op regionaal/provinciaal niveau sponsoren te binden aan de Klasseboeren.
- h. We hebben ook onderzocht of Europese financieringsmogelijkheden haalbaar zijn. Wij zien hier als optie eventueel Interreg-programma's (in wording) waarbij de belangrijkste eis is dat er sprake moet zijn van grensoverschrijdende samenwerking.

2.2 AANBEVELINGEN

Om de kansen op aanvullende financiering te vergroten adviseren wij de provincie om – als daaraan behoefte is – met de Klasseboeren en andere agrariërs en partijen die betrokken zijn bij voedseleducatie in gesprek te gaan over de volgende punten:

- a. Een innovatieslag qua inhoud en vorm van de activiteiten. Daarmee is het initiatief toekomstbestendig(er) te maken én wordt discussie voorkomen over kosten die als 'reguliere exploitatie' aangemerkt worden. Te investeren tijd in innovaties heeft namelijk een andere status. Hierbij kan de Landbouw Innovatie Campus van FoodUp Brabant indien gewenst een belangrijke rol spelen.;
- b. Samenwerking met andere partijen om meer vraaggericht te kunnen functioneren. De huidige, hoofdzakelijk aanbodgerichte werkwijze belemmert anders om tot overeenstemming te komen met potentieel belanghebbende financiers die als standaard vraag hanteren "welke vraag kent de doelgroep waarop de activiteiten zich richten en hoe is die vraag onderling gedeeld c.q. wordt daarop adequaat ingespeeld". Tot de bedoelde andere partijen rekenen wij zowel samenwerkingsverbanden van basisscholen als initiatieven die zich eveneens op educatie van basisschoolleerlingen richten met

een net iets ander accent (bijvoorbeeld Keukenbazen en het Smaakcentrum van Martien Bos). Daarbij verdient het aanbeveling om de huidige, regionaal en sectoraal specifieke samenhang te verbreden tot een gebiedsgerichte, integralere opzet;

- c. Verbreding van de eigen basis door ook agrarische ondernemers die bijvoorbeeld actief zijn met 'kweken van insecten of vis' op te nemen in het ledenbestand.
Ook kan gekeken worden hoe boeren die (nog) geen lid zijn van de Klasseboeren en succesvol zijn met boerderij-educatie als onderdeel van hun totale bedrijfsvoering (community-vorming als onderdeel van hun verdienmodel) zich bij de Klasseboeren zouden kunnen aansluiten.
Daarmee wordt naar potentiële cofinanciers ook overgebracht dat de organisatie Klasseboeren representatief is voor actuele ontwikkelingen in de agrarische sector;
- d. De organisatie van de Klasseboeren via een andere juridische entiteit laten lopen; door als stichting zonder winstoogmerk (met ANBI-status) te opereren worden waarschijnlijk meer deuren geopend dan nu het geval is.
- e. Sponsorwerving op regionale en provinciale schaal. De praktijk leert dat bedrijven vooral sponsoren vanuit een gevoelde affiniteit met de inhoud van uit te voeren activiteiten en lokale/regionale binding. Dit houdt in dat er een strategie ontwikkeld kan worden om gezamenlijk uit deze vorm van cofinanciering de maximale opbrengst te genereren. Insteek zou dan vergelijkbaar met de nationaal gemaakte keuzes kunnen zijn, te weten: oriënteren op ketenpartijen en afzetkanalen.
- f. Naast de eerdergenoemde punten is het tenslotte belangrijk dat een eventuele aanvraag concreter wordt uitgewerkt. De notitie van de Klasseboeren die als aanleiding heeft gefungeerd voor motie 90-2019 (Motie bewustwording door voedselonderwijs) is namelijk naar verwachting niet toereikend als inhoud voor een projectplan en bijbehorende - begroting, zoals de genoemde fondsen hanteren;

3 GEÏNVENTARISEERDE REGELINGEN

In dit hoofdstuk zijn de regelingen en fondsen samengevat, die op basis van hun doelstellingen in principe aanknopingspunten bieden voor cofinanciering van Klasseboeren.

Om een zo compleet overzicht te geven van de (on)mogelijkheden hebben wij in dit overzicht ook opties opgenomen die wij niet direct kansrijk achten. Met de bedoeling om aan te geven in welke breedte wij hebben gezocht en op welke barrières de vraag van de Klasseboeren her en der stuit. Per regeling/fonds hebben wij informatie opgenomen over de belangrijkste voorwaarden, procedure en mogelijke opbrengst.

3.1 GIESKES-STRIJBIS FONDSEN

<https://gieskesstrijbisfonds.nl>

Het Gieskes-Strijbis Fonds richt zich op diverse werkgebieden, waaronder "Natuur en Milieu." Voor het fonds ligt de nadruk op de grotere, meerjarige (drie tot vijf jarige) projecten (projectbegroting > € 1.000.000) met een **landelijke uitstraling**. Hierna is een voorbeeldproject opgenomen, dat al door hen financieel wordt ondersteund.

Natuurinclusieve landbouw in Loonse- en Drunense Duinen (bijdrage € 300.000)

Boeren werken samen om het betreffende gebied een kwaliteitsimpuls te geven, zodat dit aantrekkelijk blijft voor mensen die er wonen, werken en recreëren en natuur en landschap zich verder kunnen ontwikkelen. Met een keurmerk van het gebied willen de Duinboeren hun producten lokaal afzetten waardoor er kortere keten ontstaan en de producten tegen een meerprijs kunnen

worden verkocht. Het keurmerk staat voor hun maatschappelijke bijdrage aan het gebied zoals natuurontwikkeling, bodemverbetering, meer weidegang, maar ook hun bijdrage aan de leefbaarheid van het gebied en de lokale economie.

Met dit pilotproject steunt het Gieskes-Strijbis Fonds het Gebiedscollectief Duinboeren & Maatschappij om de duurzame overdracht en transitie in het gebied tot stand te brengen. Daartoe wordt een werkorganisatie ingericht die zich zal richten op praktijkgerichte samenwerking, economische samenwerking en kennisoverdracht.

Aandachtspunt:

Aanvragen voor financiële ondersteuning kunnen uitsluitend op uitnodiging van het Gieskes-Strijbis Fonds worden ingediend. Het benaderen van dit fonds vergt dus een specifieke aanpak.

N.B.: omdat al een initiatief van agrarische ondernemers in Noord-Brabant wordt ondersteund zal er 'een heel goed verhaal' moeten zijn vanuit Klasseboeren om ook in aanmerking te komen. Het belang van voedselonderwijs is daarbij uiteraard leidend.

3.2 STICHTING BENEVOLENTIA / PORTICUS

<https://www.porticus.com/en/home/>

Stichting Benevolentia is een particuliere, charitatieve instelling, opgericht door ondernemers uit de familie Brenninkmeijer. St. Benevolentia maakt gebruik van de expertise en diensten van Porticus. Porticus is de internationale organisatie die de filantropische programma's beheert.

De projecten die Stichting Benevolentia steunt, richten zich op de thema's **onderwijs, samenleving**, geloof en zorg. De leidraad voor haar beleid wordt gevormd door de principes van de Katholieke Sociale Leer. Deze leer is van oudsher een inspiratiebron voor ondernemers uit de familie Brenninkmeijer.

Aandachtspunt:

Aanvragen voor financiële ondersteuning kunnen rechtstreeks worden ingediend en worden dan heel strikt beoordeeld op de gehanteerde speerpunten.

N.B.: wij adviseren om na te gaan of er relaties gelegd kunnen worden met ondernemers uit de familie Brenninkmeijer om een laagdrempeliger toegang te creëren.

3.3 NATIONALE POSTCODE LOTERIJ

<https://www.postcodeloterij.nl/goede-doelen/uw-organisatie-steunen>

Grootschalige en/of innovatieve projecten in de door de Postcode Loterij ondersteunde sectoren kunnen in aanmerking komen voor een eenmalige schenking.

Voorwaarden

Om in aanmerking te komen voor een eenmalige schenking dient de aanvrager in ieder geval te voldoen aan de volgende criteria:

1. Moet werkzaam zijn in de volgende sectoren:
 - a. Natuurbescherming, dierenbescherming, klimaat en milieu;
 - b. Ontwikkelingssamenwerking & mensenrechten
 - c. Sociale cohesie in Nederland
2. Breed maatschappelijk draagvlak en publieke waardering
3. Afkomstig uit het maatschappelijk middenveld
4. Nationaal bereik
5. Eigen fondsenwerving van minimaal € 1 miljoen

De minimale bijdrage van de Postcode Loterij bedraagt € 500.000. Deze bijdrage dient in goede verhouding te zijn tot de totale financieringsbehoefte en financiële positie van de aanvrager. Om een te grote financiële afhankelijkheid te voorkomen hanteert de loterij als richtlijn dat de vaste bijdrage niet meer mag bedragen dan de helft van de eigen fondsenwerving. Daarom dient de aanvragende organisatie op jaarbasis zelf minimaal € 1 miljoen aan eigen fondsenwerving te genereren.

6. Gepassioneerde en professionele organisatie

Aanvraagprocedure

Aanvragen moeten uiterlijk 15 september digitaal worden ingediend bij de afdeling Goede Doelen. Voor de aanvraag is geen standaardformulier beschikbaar. Een aanvraag moet worden voorzien van het meest recente jaarverslag en/of een gedetailleerde meerjarenbegroting.

Nieuwe vaste beneficiënten of eenmalige schenkingen worden toegewezen uit de vrije ruimte, die ontstaat nadat aan de meerjarige verplichtingen aan vaste beneficiënten is voldaan. Beoordeling vindt plaats door weging van de criteria, het staat de Raad van Commissarissen vrij om bepaalde criteria zwaarder te wegen dan andere. De Postcode Loterij beoordeelt alle aanvragen jaarlijks opnieuw.

Kanttekening

Op basis van criterium 5 zou niet Klasseboeren, maar LTO Educatie Nederland als aanvrager moeten fungeren.

Het is dan echter twijfelachtig of zij aan de andere criteria voldoen. Neemt echter niet weg dat het altijd zinvol kan zijn om vanuit Klasseboeren/LTO Educatie te sonderen bij de Nationale Postcode Loterij of zij – mogelijk voor afgebakende initiatieven over een meerjarige periode – ruimte zien in hun criteria.

3.4 STICHTING DOEN

<https://www.doen.nl/wat-we-doen.htm>

Naast subsidies kent St. DOEN ook optie van participaties, waarbij het over forse bedragen gaat!

Stichting DOEN ondersteunt voorlopers die een groenere, socialere en creatievere samenleving willen maken. DOEN draagt bij aan een groene en innovatieve economie waarin inspirerende ondernemingen werken aan een betere wereld voor mens en milieu. Deze ondernemingen zetten zich actief in om de hele keten van inkoop tot en met verkoop duurzaam te veranderen en groener te maken. Om impact te bereiken is financiële winst een randvoorwaarde, geen doel op zich.

Mogelijke opbrengst

Stichting DOEN ondersteunt projecten door middel van subsidies, participaties, leningen en garanties vanuit de filosofie: subsidiëren waar nodig, participeren, verstrekken van leningen en garanties waar mogelijk. Een **bijdrage varieert van € 5.000 tot € 500.000**.

<http://www.doen.nl/web/projecten-die-we-DOEN/Sociaal.htm>

Algemene voorwaarden

- het initiatief wordt uitgevoerd op basis van een helder en gedegen SMART-plan (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgeboden);
- projecten die in een pilot- en/of startfase verkeren genieten de voorkeur;
- de voorgestelde activiteit realiseert een structurele ontwikkeling en blijvend effect;
- het project kent een transparante governance structuur;
- er is sprake van een ondernemende aanpak, wat zich o.a. vertaalt in een eigen bijdrage.

Uitgesloten voor financiële ondersteuning zijn o.a. bewustwordingscampagnes/activiteiten en 'regulier onderwijs, expliciet educatieve projecten en lespakketten'.

Procedure

Een aanvraag kan het hele jaar door worden ingediend en moet minimaal vier maanden vóór aanvang van het project door Stichting DOEN zijn ontvangen.

Aandachtspunt

Op basis van de vermelde uitsluitingen na te gaan of een project (activiteit) afgebakend kan worden die focust op andere resultaten, uit te voeren werkzaamheden enz.

3.5 HAËLLA STICHTING

<http://www.haella.nl>

De Haëlla Stichting steunt projecten op een aantal gebieden, waaronder 'Milieu en Duurzaamheid.'

Activiteiten gericht op het 'rentmeesterschap van de aarde; een schoner milieu en duurzaam beheer van energie en exploitatie van grondstoffen. Projecten die een gedragsverandering nastreven om de aarde ook voor toekomstige generaties leefbaar te houden. Initiatieven die, bij voorkeur kinderen en jongeren, voorlichten en bewust maken van de mogelijkheden die er zijn en concrete initiatieven daarop gericht.

Mogelijke opbrengst

De bijdrage bedraagt maximaal **€2.500** op een totale begroting tot € 50.000. **Voor grotere projecten selecteert de Haëlla Stichting actief zelf partners**

Voorwaarden

Enkele voorwaarden zijn, o.a.:

- Een stichting, vrijwilligersorganisatie of groep initiatiefnemers moet als aanvrager fungeren;
- Er moeten vrijwilligers zijn betrokken bij het project en de organisatie;
- Er moet een duidelijke achterban en doelgroep zijn, die betrokken is en het project steunt;
- Het moet gaan om een kleinschalig project, een nieuw project, startsubsidie of een project dat elders moeilijk financierbaar is.

Bepaalde initiatieven, activiteiten en investeringen zijn uitgesloten, waaronder bouwactiviteiten en projecten met als hoofddoel materiële belangen van de beperkte groep van leden.

Procedure

Aanvragen (tot maximaal € 2.500) kunnen online worden ingediend. Uiterlijk binnen 4 maanden, neemt de stichting een besluit of het project in aanmerking komt voor een bijdrage en wat de hoogte ervan is.

Advies:

Wij adviseren om contact te leggen met de stichting om een adviesgesprek over het project aan te vragen en zo de slaagkans van een aanvraag te sonderen.

3.6 IONA STICHTING

<https://www.iona.nl>

De Iona Stichting draagt bij aan projecten die de geestelijke, culturele en maatschappelijke ontwikkeling in de ruimste zin bevorderen. Zij richten zich op initiatieven van algemeen nut, waaronder:

- Landbouw & Voeding;
- Maatschappij.

En daarbinnen weer focus op gebied van:

- antroposofie en haar aandachtsgebieden, waaronder landbouw, natuurwetenschappen;
- architectuur, tuin- en landschapsarchitectuur.

De stichting laat zich bij haar werkzaamheden inspireren door de antroposofie en de kunst, zonder zich tot die inspiratiebronnen te beperken.

Mogelijke opbrengst

Dit is afhankelijk van het type project.

Voorwaarden

Voorwaarden zijn o.a.:

- Aanvragen moeten vóór de start van het project zijn ingediend;
- Projecten moeten creativiteit en initiatiefkracht hebben;

- De aanvraag moet consistent zijn: de initiatiefnemer creëert een samenhang tussen ideaal, doelgroep, aanpak en financieringsplan;
- de eigen initiatieffkracht, de persoonlijke drijfveer achter de aanvraag, is van essentieel belang.

Procedure

Aanvragen kunnen het hele jaar door online worden ingediend en moeten 14 dagen vóór de bestuursvergadering binnen zijn. In 2020 zijn de volgende data voor bestuursvergaderingen vastgesteld: 7 april, 12 mei, 9 juni, 8 september, 6 oktober, 3 november en 15 december.

Advies:

Wij adviseren om contact te leggen met de stichting om een adviesgesprek over het project aan te vragen en zo de slaagkans van een aanvraag te sonderen.

3.7 REGIONALE (ECONOMISCHE) SUBSIDIEREGELINGEN

In samenspraak met en mede gefinancierd door de provincie voeren de 4 'economische' regio's in Noord-Brabant subsidieregelingen uit die bedoeld zijn ter versterking van de economische kracht (vooral van het MKB) in hun respectievelijke regio's. Wij hebben hierna voor de 'Brainport'-regio / werkgebied van het MRE de subsidieregeling verder toegelicht. Voor Midpoint, AGriFood Capital en Regio West Brabant gelden vergelijkbare regelingen met wel onderling afwijkende subsidiebedragen en indieningsprocedures.

3.7.1 MRE Stimuleringsfonds

<https://metropoolregioeindhoven.nl/subsidies/stimuleringsfonds>

Het MRE Stimuleringsfonds is gericht op het stimuleren van innovatieve ontwikkelingen in de Metropoolregio Eindhoven (MRE), met als doel de economie in de regio Eindhoven te versterken. Projecten dienen een aantoonbare bijdrage te leveren aan het verwezenlijken van de doelstellingen van de Regionale Agenda en de Brainport Agenda. Ondernemers, kennisinstellingen en overheden kunnen subsidie krijgen voor bijvoorbeeld een haalbaarheidsstudie, het uitwerken van een business case, het opzetten van een pilot of de ontwikkeling van een prototype.

Mogelijke opbrengst

Het Stimuleringsfonds onderscheidt daarbij:

- a. 'Aanjaagprojecten' (studies, verkenningen, voorbereidingen en pilots);
→ de subsidie bedraagt **50% van de kosten, met een max. van € 50.000**
- b. 'Uitvoeringsprojecten'
→ de subsidie bedraagt **maximaal 15% van de kosten**.

Voorwaarden

Enkele voorwaarden zijn:

- er moeten altijd minimaal twee partijen uit de regio Zuidoost-Brabant risicodragend participeren in het project;
- het project moet vernieuwend zijn;
- het project moet een voorbeeldfunctie voor de regio (kunnen) hebben;
- Projecten moeten leiden tot aantoonbare economisch toegevoegde waarde, in de vorm van (in volgorde van voorkeur):

- nieuwe werkgelegenheid en/of;
- behoud van werkgelegenheid en/of;
- innovatieve methoden en technieken en/of;
- versterking van de concurrentiepositie van het regionale bedrijfsleven en/of;
- verbetering van het vestigingsklimaat en/of;
- stimulering van duurzame ontwikkeling in de regio.
- Het project moet uiterlijk binnen zes maanden na toekenning starten;
- De looptijd voor aanjaag- en uitvoeringsprojecten bedraagt maximaal 2 c.q. 3 jaar.

Er wordt géén subsidie verstrekt indien:

- sprake is van investeringen in fysieke infrastructuur;
- activiteiten reeds worden gesubsidieerd door de provincie Noord-Brabant en/of het MRE;
- Het project op de afzonderlijke onderdelen 'effectiviteit', 'efficiency', 'lange termijn impact en draagvlak' en 'economisch toegevoegde waarde' van een hiervoor ontwikkeld scoreformulier minder dan 2 van de mogelijke 6 punten scoort, dan wel op de totaalscore minder dan 10 van de mogelijke 24 punten haalt

Procedure

De regeling hanteert een tenderprocedure, waarbij twee keer per jaar aanvragen kunnen worden ingediend (1 april en 1 oktober).

Kanttekening:

Wij zien aanknopingspunt(en) bij het Stimuleringsfonds op het moment dat initiatiefnemers samenwerken met andere partijen waardoor er sprake is van (innovatie).

3.8 “LOKALE” RABOBANKEN

Alhoewel de Rabobank de laatste jaren steeds meer gereorganiseerd is tot één landelijk werkende bankorganisatie hebben de (van oorsprong lokaal/regionaal georganiseerde coöperaties van de Rabobank) vaak nog wel een relatief bescheiden budget om initiatieven financieel te ondersteunen⁴. Wij hebben begrepen dat het bestuur van de Klasseboeren deze optie ook zelf actief verkent. T.b.v. de volledigheid van dit overzicht is hierna een voorbeeld van zo'n regionaal functionerend fonds opgenomen.

3.8.1 Rabobank Hart van de Meerij – Rabo Dichtbij Fonds

<https://www.rabobank.nl/lokale-bank/hart-van-de-meerij/sponsoring/>

Met het Rabo Dichtbij Fonds draagt de lokale Rabobank bij aan het oplossen van maatschappelijke problemen, die horen bij de volgende thema's:

- Wereldwijde voedselproblematiek;
- Zelfredzaamheid;
- Duurzaam Ondernemerschap;
- Lokale leefomgeving.

⁴ Met ondersteuning vanuit een Coöperatiefonds willen lokale Rabobanken maatschappelijke ambities waarmaken. Niet iedere lokale Rabobank kent deze optie

Mogelijke opbrengst

De bijdrage bedraagt **maximaal 50% van de totale kosten**.

Binnen 'Lokale leefomgeving' moeten initiatieven binnen de volgende thema's vallen:

- Energie & Duurzaamheid (energiecoöperatie, duurzaam wonen, circulaire economie, afvalstromen)
- Samenwerking (onderlinge samenwerking als club met andere partijen zoals scholen/ondernemers/gemeente/bank, centruminitiatieven)
- Behoud jeugd (verbinding jong & oud, talentontwikkeling, OV-problematiek, samenwerking als club met onderwijs en/of bedrijven)
- Passend woningaanbod (aanbod jeugd/ouderen, huursector, woonvormen, nieuwbouw)
- Verenigingsleven (samenwerking met andere clubs, probleem vrijwilligers, bereiken jeugd)
- Aantrekkelijke kern (winkel aanbod, leegstand, evenementen/dynamiek in het centrum, toegankelijkheid)

Voorwaarden

- De aanvrager is een vereniging of stichting, **klant bij de bank** en staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel;
- Het project vindt plaats in de gemeenten Boxtel, Schijndel, Sint-Michielsgestel en/of Sint-Oedenrode (als kern binnen Meierijstad);
- Het project mag nog niet gestart zijn tijdens de behandeling van de aanvraag

Procedure

Aanvragen kunnen via het online aanvraagformulier worden ingediend.

Aandachtspunt / kanttekening:

Zodra een initiatief een bovenregionale c.q. nationale uitstraling heeft, ligt het meer voor de hand om via contacten met de 'eigen' Rabobank aansluiting te zoeken bij de Rabobank Foundation.

3.9 RABOBANK FOUNDATION

<https://www.rabobank.com/nl/about-rabobank/in-society/rabobank-foundation/netherlands/index.html>

De Rabobank Foundation ondersteunt sociale ondernemers en organisaties die zich inzetten voor financiële redzaamheid. Daarmee lijkt er geen relatie gelegd te kunnen worden naar de activiteiten van de Klasseboeren. Dit neemt echter niet weg dat mogelijk – wanneer er voldoende draagvlak bestaat bij c.q. ambassadeursrol kan worden vervuld door diverse regionale Rabobanken – er toch een relatie gelegd kan worden.

3.10 LOKALE EN REGIONALE FONDSEN

Er zijn vele lokale en regionale fondsen die niet altijd even goed bekend zijn bij een breed publiek. Hierna zijn enkele voorbeelden daarvan opgenomen met als advies om vanuit een concreet initiatief zich in deze mogelijkheid te verdiepen. Aanvragen bij de grote, nationale fondsen worden kansrijker wanneer deze opties ook worden benut! Daarmee dienen de, weliswaar wat meer bescheiden

bijdragen in verhouding tot de mogelijkheden van de landelijk opererende fondsen, ook een breder doel.

3.10.1 **Annetje van Puijenbroek stichting**

<https://stichtingannetje.nl/index.html>

Deze stichting zet zich lokaal (de gemeenten Goirle en Hilvarenbeek) in voor mens, natuur en cultuur door het ondersteunen van projectinitiatieven van individuen en kleinere organisaties.

3.10.1 **Jopie fonds**

<https://jopiefonds.nl>

Dit lokale fonds - voor organisaties en stichtingen uit Tilburg en omgeving - richt zich op vijf doelgebieden, waaronder;

- Behoud van de natuur;
- Welzijn voor dieren; en
- Duurzame biologische landbouw

Projectvoorbeeld

Herenboeren Hart van Brabant

Herenboeren Hart van Brabant is een initiatief van een groep inwoners uit de regio Tilburg. Zij verkennen de mogelijkheid om in de omgeving van Tilburg te komen tot een kleinschalig gemengd boerenbedrijf.

3.11 STUURGROEP LANDBOUW INNOVATIE NOORD-BRABANT (STUURGROEP LIB)

De Stuurgroep Landbouw Innovatie Noord-Brabant (Stuurgroep LIB) is een samenwerkingsverband van de provincie Noord-Brabant en de ZLTO met als doel gezamenlijk te werken aan een duurzame en vitale land- en tuinbouw die bijdraagt aan de kwaliteit van het platteland.

Thema's voor projectondersteuning zijn:

1. *Verduurzaming*

De landbouw wordt uitgedaagd om enerzijds concurrerend te blijven in de markt en anderzijds de milieubelasting terug te brengen, zuiniger met hulpstoffen om te gaan en robuustere systemen te ontwikkelen. Innovatie, is hierbij de motor voor duurzame ontwikkeling.

2. *Vermaatschappelijking*

De landbouw komt steeds meer midden in de samenleving te staan. Daarbij is het zaak de juiste verbindingen in dat krachtenveld te leggen. Een sector die hoogwaardig voedsel (en sierteeltproducten) produceert maar ook, tegen een marktconforme vergoeding,

maatschappelijke diensten levert als: energie, schoon water, biodiversiteit, koolstof vastlegging, natuur, landschap, zorg, recreatie en toerisme; samengevat als multifunctionele landbouw.

Voorwaarden

LIB hanteert de volgende criteria voor te bieden financiële ondersteuning:

- een project moet een bijdrage leveren aan het realiseren van de door de Stuurgroep geformuleerde doelstellingen en thema's;
- het project moet vernieuwende aspecten in zich bergen. Dit kan betrekking hebben op activiteiten rondom de ontwikkeling, de implementatie dan wel op het uitdragen of het verspreiden van de resultaten;
- er moet voldoende draagvlak zijn in de betreffende sector en het project moet voldoende (economisch) perspectief bieden;
- het project moet praktijkrijp zijn en concrete resultaten opleveren. De doelen moeten in concrete parameters worden uitgedrukt, zoals: actieve stof gebruik, milieubelasting, watergebruik, energiegebruik, areaal en aantal bedrijven of omzet en marktaandeel;
- in het project moet ruimte zijn gecreëerd om de resultaten uit te dragen naar zowel sectorgenoten als partners in de keten;
- voldoende belang voor de agrarische sector in Noord-Brabant. De Brabantse problemen en mogelijkheden moeten centraal staan en de uitvoering vindt hoofdzakelijk in Noord-Brabant plaats;
- Het project moet passen binnen de kaders van de algemene subsidieverordening van de provincie Noord-Brabant en de Europese vrijstellingsverordening (1857/2006).

Haalbare opbrengst

Financieel gelden de volgende randvoorwaarden:

- de LIB-bijdrage bedraagt maximaal 50% en ten hoogste € 35.000 per jaar, met een maximum van € 100.000 over 3 jaar. Er wordt afstemming gezocht met andere fondsen om projecten bij het juiste fonds onder te brengen en onnodige cumulatie van subsidies te voorkomen.
- alleen de meerkosten ten opzichte van de gangbare bedrijfsvoering komen voor ondersteuning in aanmerking. Hierbij kan worden gedacht aan specifieke voorlichting, advisering, kennisinput, marktonderzoeken, en dergelijke en aan specifieke kosten met een verhoogd risico
- De projectresultaten worden beoordeeld op basis van het wel of niet realiseren van de objectief vastgestelde doelstellingen in het projectvoorstel en het wel of niet uitvoeren van beoogde activiteiten in het projectplan. Het niet halen van de doelstellingen kan van invloed zijn op de uiteindelijke hoogte van de werkelijk uit te keren subsidie. Het niet uitvoeren van beoogde activiteiten heeft consequenties voor de uiteindelijke hoogte van de werkelijk uit te keren subsidie.

4 BIJLAGE: VOORWAARDEN WAARAAN ANBI MOET VOLDOEN

Om aangewezen te worden als ANBI moet uw instelling voldoen aan alle volgende voorwaarden⁵:

1. Uw instelling moet met nagenoeg geheel van al haar activiteiten het algemeen belang dienen. Dit is de [90%-eis](#).
2. Uw instelling heeft [geen winstoogmerk](#) met het geheel van haar activiteiten die het algemeen belang dienen.
3. Uw instelling en de mensen die rechtstreeks bij uw instelling betrokken zijn, voldoen aan de [integriteitseisen](#).
4. Geen enkel natuurlijk persoon of rechtspersoon mag over het vermogen van de instelling beschikken alsof het zijn eigen vermogen is. Bestuurders en beleidsbepalers mogen geen meerderheid hebben in de [zeggenschap over het vermogen van de instelling](#).
5. Uw instelling mag niet meer vermogen aanhouden dan redelijkerwijs nodig is voor het werk van de instelling. Daarom moet het [eigen vermogen beperkt](#) blijven.
6. De [beloning voor beleidsbepalers](#) is beperkt tot een onkostenvergoeding of minimale vacatiegelden.
7. Uw instelling heeft een [actueel beleidsplan](#).
8. Uw instelling heeft een [redelijke verhouding tussen beheerkosten en bestedingen](#).
9. Geld dat overblijft na [opheffing van uw instelling](#) wordt besteed aan een ANBI met een soortgelijk doel.
10. Uw instelling voldoet aan de [administratieve verplichtingen](#).

⁵ Bron: website Belastingdienst